

ВПЛИВ КОЛЬОРОВОЇ ГАМИ Й ОСВІТЛЕННЯ НА КОМФОРТ ТА ЕМОЦІЙНИЙ СТАН ВІДВІДУВАЧІВ БІБЛІОТЕК

Федорова А., студентка,
Прилуцька А. Є., професор ХАІ, канд. філос. наук, доцент,
зав. кафедри документознавства та української мови,
Національний аерокосмічний університет «Харківський
авіаційний інститут»

Сучасна бібліотека – це не лише сховище книжок, а й простір, де відвідувач проводить час, навчається, розвивається, відпочиває. У цьому контексті надзвичайно важливу роль відіграє оформлення бібліотечного інтер'єру, зокрема кольорова гама і система освітлення. Психологія кольору та світла стає ключовим чинником створення комфортного середовища, яке впливає на настрій, концентрацію уваги, бажання залишатися в просторі та повертатися до нього.

Кольори по-різному впливають на психіку людини.

Теплі кольори, такі як жовтий, помаранчевий та світло-червоний, часто асоціюються із затишком, гостинністю та доброзичливою атмосферою. Використання цих відтінків, особливо в зонах відпочинку або читальних куточках, допомагає зробити простір більш відкритим і придатним до спілкування.

Холодні кольори – синій, блакитний, зелений – діють заспокійливо та сприяють концентрації уваги. Саме тому такі відтінки особливо доречні в зонах індивідуальної роботи або в залах для підготовки до іспитів. Зелений колір, крім того, часто асоціюється з природою та розслабленням, що робить його ідеальним вибором для довгих сеансів читання.

Нейтральні тони – бежевий, сірий, білий – допомагають створити збалансоване тло і не відволікають увагу від книжкового змісту. Вони також добре поєднуються з яскравішими акцентами, даючи змогу зонувати простір і надавати йому індивідуальність.

Крім емоційного впливу, колір в інтер'єрі може виконувати практичну функцію – допомагати відвідувачам орієнтуватися в просторі бібліотеки. Наприклад, різні зони (дитяча, наукова, художня література) можуть бути оформлені в різних кольорних схемах, що полегшує навігацію та робить простір інтуїтивно зрозумілим.

Світло в бібліотечному дизайні відіграє ключову роль у створенні комфортного, функціонального та психологічно сприятливого простору. Воно впливає не лише на здатність зосередитися, а й на загальний емоційний стан користувачів. Належне освітлення сприяє зменшенню зорового навантаження, підвищує рівень задоволеності перебуванням у бібліотеці та створює бажання повертатися до цього простору знову.

Оптимальним вважається поєднання природного та штучного освітлення.

Природне світло є найбільш сприятливим для зору, воно забезпечує природну передачу кольору та знижує стомлюваність очей. Найкраще, коли вікна бібліотеки орієнтовані на північ або схід, адже це забезпечує рівномірне та м'яке освітлення протягом дня. Щоб уникнути потрапляння прямих сонячних променів на читальні поверхні, використовують жалюзі, ролетні штори або світлорозсіювальні екрани.

Штучне освітлення має компенсувати нестачу природного світла, особливо в похмурі дні чи в темну пору доби. Його доцільно розділяти на загальне (основне освітлення приміщення) та локальне (освітлення окремих робочих місць). Світильники для читання варто розміщувати зліва і трохи позаду користувача (для праворуких), щоб уникнути утворення тіні на сторінках. Оптимальний кут падіння світла – приблизно 45 градусів до площини столу, що дає змогу досягти рівномірного освітлення без засліплення.

Важливим параметром є температура кольору світла: найкращим для бібліотек є нейтральне біле світло у межах 4000–4500 К, оскільки воно найближче до природного денного освітлення та не викликає подразнення очей. Яскравість світла в читальних зонах має становити не менше 300–500 люксів для

забезпечення комфортного сприйняття тексту. Для дитячих або зон відпочинку можна використовувати м'якше, тепле світло з температурою 3000 К, що сприяє розслабленню та відчуттю затишку.

У сучасному бібліотечному дизайні активно застосовуються енергоефективні LED-світильники, які дають змогу регулювати яскравість і температуру кольору залежно від потреб простору або часу доби. Інтелектуальні системи керування освітленням дають змогу автоматично адаптувати освітлення до кількості природного світла або активності в приміщенні. Це не лише підвищує комфорт, але й дає змогу економити електроенергію.

Таким чином, грамотно організований світло-кольоровий простір є одним із найважливіших чинників якості бібліотечних послуг. Він не лише забезпечує належні умови для читання та роботи, але й формує естетичну атмосферу, впливає на настрій відвідувачів та визначає загальне враження від бібліотеки як сучасного, турботливого і привабливого освітнього середовища.